

Asia: VN/37863/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain, sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Kuntoutuslakiin ehdotetut muutokset

Akava pitää sinänsä esityksen tavoitetta sosiaaliturvaa koskevan sääntelyn selkeyttämisestä ja yhtenäistämisestä lähtökohtaisesti perusteltuna. Nuorten kuntoutusrahaa on kuitenkin heikennetty lähivuosina useilla peräkkäisillä muutoksilla, joiden yhteisvaikutuksena sen alkuperäinen tavoite ennaltaehkäisystä on osin kaventunut ja käyttö vähentynyt. Nuoren kuntoutusrahan lakkauttaminen erillisenä etuutena on pitkälti seurausta viime vuosien muutoksista.

Esityksen perusteluissa korostuu hallinnollinen selkeyttäminen, mutta vaikutusarvioissa jää suhteellisen vähälle analyysi siitä, miten kaikkein heikoimmassa asemassa olevien, matalamman työelämätaimien omaavien nuorten palvelu- ja kuntoutuspolku tosiasiallisesti turvataan. Akava korostaa, että nuorten kuntoutusjärjestelmää on tärkeää kehittää pitkäjänteisesti ja kokonaisuutena niin, että palvelu- ja etuusjärjestelmä muodostavat keskenään johdonmukaisen ja vaikuttavan kokonaisuuden. Akava kiinnittää huomiota myös siihen, että samaan aikaan on toteutettu myös useita muita lakimuutoksia, jotka ovat heikentäneet haavoittuvassa asemassa olevien nuorten asemaa. Nuoriin kohdistuvien sosiaaliturvan ja palveluiden muutosten yhteisvaikutuksia mielenterveyteen, syrjäytymisriskiin ja palvelutarpeeseen tulisi arvioida kokonaisuutena.

Asiavirheen korjaamista koskevien säännösten muuttaminen sekä sairausvakuutuslakiin ehdotetut uudet säännökset

Esitetyillä muutoksilla asiavirheen korjaamista koskevien säännösten muuttamiseksi on selvä kytkentä perustuslain 21 §:ssä turvattuun oikeusturvaan. Perustuslaillinen arviointi jää esityksessä

melko yleiselle tasolle suhteessa muutoksen tosiasialliseen merkitykseen asiakkaan asemaan eikä yleislainsäädännöstä poikkeamista ole kattavasti perusteltu. Kuuleminen on käytännössä keskeinen oikeussuojakeino tilanteissa, joissa arvioidaan, täyttyvätkö päätöksen korjaamisen edellytykset asianosaisen vahingoksi.

Esityksessä ehdotetaan asiavirheen korjaamista koskevan sääntelyn yhdenmukaistamista hallintolain kanssa siten, että päätös voitaisiin tietyin edellytyksin korjata asianosaisen vahingoksi ilman suostumusta. Asiavirheen korjaamiseen ei kuitenkaan sovellettaisi hallintolain 50 §:n 1 momentin 4 kohtaa. Yleislaista poikkeamista ei tältä osin ole esityksessä perusteltu käytännössä lainkaan, joten poikkeuksen tarkoitus jää ehdotuksessa epäselväksi. Hallintolain 50 §:n 1 momentin 4 kohta koskee tilanteita, joissa asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Päätös voidaan korjata 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa ainoastaan asianosaisen eduksi.

Työttömyysetuuden sovittelua koskevan säännöksen muuttaminen

Sovitellun etuuden määrää koskevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi, kuitenkin muuttamatta sen sisältöä eli sovittelun päivärahan määrää koskevaa sääntöä. Akavan mielestä selkeytykselle on tarvetta, sillä voimassa olevan lain (TTL 4 luku 5 §) etuuden määrää koskevan pykälän tarkoitus ei käy helposti ilmi.

Ehdotettu uusi muotoilu ”Saadusta tulosta 50 prosenttia ei vaikuta työttömyysetuuden määrään. Soviteltu työttömyysetuus lasketaan siten, että kokonaan työttömän etuudesta vähennetään etuuteen vaikuttava 50 prosenttia saadusta tulosta.” on ehkä mahdollista kirjoittaa vieläkin tiiviimmin.

Ehdotamme jatkovalmistelussa harkittavaksi seuraavaa muotoilua: ”Saadusta tulosta 50 prosenttia ei vaikuta työttömyysetuuden määrään. Soviteltu työttömyysetuus lasketaan siten, että kokonaan työttömän etuudesta vähennetään 50 prosenttia saadusta tulosta.” Tässä muotoilussa jäisi pois sanapari ”etuuteen vaikuttava”, jonka merkitys jo sisältyy virkkeeseen, jossa kerrotaan että 50 prosenttia saadusta tulosta vähennetään etuudesta. On siis sanomattakin selvää, että jos 50 prosenttia tulosta vähennetään etuudesta, niin silloin se vaikuttaa etuuteen eli on ”etuuteen vaikuttava”.

Ojala Katri
Akava ry